

Op pad met... Simon Ruiter in Eilandspolder

CV Ing. S.R.F. Ruiter

1970-1976 Atheneum A
1976-1977 Sociale Geografie VU
1978-1982 Hogere Landbouwschool Leeuwarden
1983-heden agrarisch ondernemer

Functies (een selectie)

2015-heden lid bestuur waterschap Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier
2014-heden lid gemeenteraad Alkmaar
2009-heden Lid van Bestuur/Raad van Commissarissen FrieslandCampina
2004-2014 provinciaal bestuurder LTO-Noord
2006-2012 Vice-voorzitter Raad van Commissarissen Rabobank Alkmaar e.o.
1995-2004 Vice-voorzitter agrarische natuurvereniging Eilandspolder e.o.

Klompen, molens, tulpen en koeien in de wei

FrieslandCampina stimuleert haar leden om meer koeien in de wei te laten lopen, weidevogels en landschapselementen te beschermen en het milieu minder te belasten. Simon Ruiter, bestuurder/commissaris van FrieslandCampina en melkveehouder, staat helemaal achter dat beleid, maar heeft ook zijn twijfels over de slagingskans ervan. "Langetermijndoel is het behoud van een grondgebonden melkveehouderijsector in Nederland, maar de ontwikkeling gaat duidelijk de andere kant op. Misschien is het niet genoeg en zijn we te laat."

Waar zijn we en wat voor bedrijf heb je hier?

“Voor Nederlandse begrippen heb ik een heel vreemd bedrijf. Het ligt in het Noordeindermeer, onderdeel van de Schermer, waar ik 80 hectare in eigendom heb. Daarnaast pacht ik ruim 20 hectare van Landschap Noord-Holland met beheerbeperkingen, en van Staatsbosbeheer 30 hectare bij Grootchermer en 60 hectare in Eilandspolder, ook met beperkingen. Samen dus 180 hectare, waarvan ruim 100 met beperkingen voor in totaal 180 melkkoeien. Negentig procent van de beperkingen in de Eilandspolder betreft uitgestelde maaimomenten. Melk produceren alleen op beheersgras is erg moeilijk en kostbaar omdat het te weinig voedingswaarde heeft voor een hoogproductieve koe. Dat maak je niet zo maar goed. Bij maaien na 15 juni duurt het tot midden of eind juli voordat je weer gras hebt om te weiden. Je hebt maar een hele korte periode dat je kwaliteitsgras hebt en dat de beesten er goed op kunnen groeien. Maar je hebt wel je basiskosten en extra arbeid. Een simpel voorbeeld. Als je vee in de Eilandspolder hebt lopen raakt dat al snel te water. Ze lopen de sloten in en daar komen ze zelf meestal niet meer uit. Dus je moet het vee zeker een keer per dag tellen. Gelukkig heb ik iemand in het dorp die dat voor me doet. Als die jongen er niet is ben ik sowieso anderhalf uur bezig om ze allemaal te tellen. En als er een tje in het water zit moet je die er uit halen met de trekker, en als het tegen zit is zo'n koe een stukje weggezwoomen en moet je

er achteraan met een bootje. Dat kost verschrikkelijk veel tijd en er zijn perioden dat dat bijna dagelijks voorkomt. Dat zijn de kosten van de weidegang in dit gebied.”

Precies, voor die weidegang zijn we hier.

Wat houdt die in?

“De weidegang is iets wat is afgesproken in landelijk verband met andere zuivelondernemingen en partijen waaronder NGO's en supermarkten, meer dan tachtig, in een convenant. Met zijn allen willen we de weidegang er in houden omdat die hartstikke

belangrijk is voor ons imago, de groei van de melkveehouderij en misschien ook wel voor het voortbestaan daarvan in Nederland. De eis is dat je de koeien minimaal 120 dagen, zes uur per dag laat buitenlopen.

FrieslandCampina beloont boeren die hun koeien weiden met een toeslag op de melkprijs van 1 euro per 100 kilogram melk. De helft daarvan komt uit de winst van de onderneming, de andere helft wordt via een coöperatieve regeling door de leden zelf opgebracht. Per saldo ontvangt de weider

0,65 euro per 100 kilogram meer voor zijn melk dan zijn niet-weidende collega. Voor een gemiddeld bedrijf komt dat neer op 3.000-4.000 euro per jaar. Het inkomensverschil met de buurman is groter want deze betaalt immers mee aan de hogere melkprijs van de weider en bedraagt ongeveer 7.000 euro.

Over dit beleid hebben we uitgebreid met de leden gepraat om draagvlak te creëren. Dat waren lastige discussies. Is weidegang beter voor de koe? Dat is heel moeilijk hard te maken. Wat betreft de gezondheid van de klauwen kan ik me er iets bij voorstellen. Maar de stallen zijn enorm verbeterd de afgelopen jaren met veel meer comfort en luxe, ook de voeding is enorm verbeterd.

Dus als je puur naar de koe kijkt, je hebt een goede stal gebouwd en het management in de vingers, je kunt de koeien goed verzorgen, dan weet ik het niet.”

Hoe kijk jij daar zelf tegen aan?

“Ik heb een goede stal en ik weid. Het past gewoon bij mij en mijn bedrijf. Ik heb een goede huiskavel, ik vind het mooi, en ik denk dat het voor de koeien toch beter is om buiten te lopen. Maar je moet bedenken: ik heb dan ook een heel extensief bedrijf. Het aantal koeien per hectare is een goede maat om te bekijken of koeien buiten lopen of niet. Als je boven de 3-3,5 koe per hectare komt, dan is de weidegang heel lastig te organiseren. De koeien moeten

naar buiten, je moet ze afhekken, ze moeten omgeweid worden, je moet op verschillende tijdstippen maaien, je moet ze weer ophalen. Dat is veel extra werk als je veel koeien hebt. Daarentegen geeft weiden over het algemeen iets meer rendement. De verschillen zijn echter klein, het gaat maar om een enkele cent. Dat komt door de kostenstructuur. Weidebedrijven zijn over het algemeen iets terughoudender met mechanisatie en als de koeien buiten lopen hoeft je ook minder krachtvoer te geven.”

Dus die premie is eigenlijk niet nodig?

“Het is merkwaardig misschien, maar zeker melkveehouders kijken niet alleen naar rentabiliteit. Wat ze op één hebben staan is een bepaalde bedrijfsvoering, een zekere bedrijfsomvang of groei, vakmanschap of een bepaalde manier van omgaan met koeien. Iedereen ziet wat er gebeurt. Het aantal bedrijven neemt af, de bedrijven worden groter. De afgelopen maanden lieten een versnelde productietoename zien, nu de melkquotering er af is. De melkrobot breekt door. De beweging is duidelijk in de richting van minder weiden. De premie is bedoeld om het tijt te keren. Misschien is het niet genoeg en zijn we te laat, maar we gaan dit gewoon drie jaar proberen en dan kijken we verder.”

Wat is toch dat belang van meer koeien in de wei?

“Het nationale sentiment in delen van Duitsland en België, maar vooral in Ne-

derland is: klompen, molentjes, tulpen en koeien in de wei. Daar kan je het eindeloos over hebben, maar dat is wel waar FrieslandCampina mee te maken heeft. In China verkopen we babymelkpoeder vanwege de kwaliteit van de melk, het vakmanschap van de boer en de zorg voor de dieren plus het feit dat die buiten lopen in een gezond milieu. Dat beeld spreekt de Chinezen enorm aan en wordt bevestigd als ze hier in Nederland komen. Het is uniek zoals wij het doen. Weiden kun je maar op een paar plekken in de wereld, waaronder Noordwest-Europa en Nieuw Zeeland. Die weidegang helpt ons ontzettend om een hogere melkprijs te realiseren. FrieslandCampina betaalt de hoogste melkprijs in Nederland. Die anderhalve cent meer komt voor een

deel uit China maar ook van de Unilevers en Danones die ook een duurzaamheidsagenda hebben en geen gezeur van consumenten en NGO's willen aan de achterdeur. Bovendien dwingt de politiek ons. Dijkema heeft onlangs in de Tweede Kamer gezegd dat in 2020 80% van de koeien buiten moet lopen. Verplicht. Dat is nu rond de 70%. Als FrieslandCampina zullen we er alles aan doen om uit te leggen dat er bedrijven zijn die vanwege de huiskavel en noem maar op heel moeilijk aan weidegang kunnen voldoen. Maar eigenlijk zegt ze: de melkveehouderij moet grondgebonden blijven. De hele Tweede Kamer met uitzondering van de VVD staat daarachter. Dat is het kader waarbinnen we moeten functioneren."

Naast de weidegang heeft FrieslandCampina ook een duurzaamheidsbeleid. Hoe ziet dat er uit?

"We werken met een puntensysteem en onderscheiden een aantal elementen. Dierenwelzijn hoort daarbij. Een langere levensduur van de koe wordt beloond. Het idee daarachter is dat gezonde koeien langer leven. Een veestapel met een gemiddeld hogere leeftijd en de afwezigheid van bepaalde ziekten levert punten op. Een laag celgetal dat de kwaliteit van de melk aangeeft levert ook punten op. Voor een laag energiegebruik krijg je punten. Het gebruik van diesel schatten we in. Voor elektriciteit doe je een energiescan op je bedrijf. De uitslag lever je in bij FrieslandCampina en daar krijg je ook punten voor. En als laatste kun je punten krijgen voor natuur- en landschapsbeheer.

We hebben een pot gemaakt waarin de leden 0,25 euro per 100 kilogram melk storten. Alle scores voor de verschillende elementen bij elkaar opgeteld, levert een totaal aantal punten op. Het maximum is 210, maar dat haalt niemand. Zit je boven het gemiddelde dan houd je er iets aan over."

Wat moet je doen om punten te scoren op het gebied van natuur en landschap?

"We zijn eenvoudig gestart, om niet in het moeras te verzeilen van de eindeloze controles. Bedrijven die een overeenkomst kunnen laten zien waaruit blijkt dat ze aan natuur- en landschapsbeheer doen, kunnen daar punten voor krijgen. In het nieu-

we agrarische natuurbeheer kom je alleen voor een vergoeding in aanmerking als je binnen een door de provincie begrensde gebied ligt. Dat willen we iets uitbreiden. Je kunt 10 van de 210 punten verdienen als je buiten die begrensde gebieden aantoonbaar aan landschapsonderhoud doet, bijvoorbeeld bomen of singels onderhoudt, iets voor een particulier of landgoed doet, zorgt voor een fruitboomgaard of voor biodiversiteit op het erf, erfbeplanting. Maar het moet wel iets voorstellen en aantoonbaar zijn. Dat wat je doet, moet je aan collega's zichtbaar maken door het op de ledenwebsite te zetten."

Het grootste deel heeft dus betrekking op activiteiten in het kader van agrarisch natuurbeheer. FrieslandCampina belooft iets wat toch al gebeurt en beloofd wordt?

"Wij hebben het anders benaderd. Als je een bepaalde natuurdoelstelling op je bedrijf nastreeft, willen wij daar een beloning voor geven. Los van de beloningen die er al voor zijn. Heel veel bedrijven krijgen nauwelijks een vergoeding. Die hebben alleen maar de beperkingen. Dat zijn vaak bedrijven die misschien iets minder groeipotentieel hebben, maar wel hartstikke belangrijk zijn voor hun omgeving en voor FrieslandCampina, niet alleen wat betreft uitstraling, maar ook door hun manier van boeren. Wij zien die beloning als een stimulant voor bedrijven die het moeilijk hebben, moeilijker dan andere. Zo is het ook uitgelegd aan de leden."

Het is eigenlijk een stimulering van minder intensieve melkveehouderijbedrijven?

"Beloning zou ik eerder zeggen, want we willen wel echt resultaten zien."

Jullie beginnen voorzichtig maar het lijkt er op dat jullie agrarisch natuurbeheer ook buiten de aangewezen gebieden willen stimuleren?

"Daar ben ik heel duidelijk in: FrieslandCampina kiest voor verbreding. Absoluut. We willen alle bedrijven in principe naar de toekomst toe de kans geven om aan natuur- en landschapsbeheer te doen. Ons wensbeeld is dat de Collectieven, als ze in 2016/17 operationeel zijn, dat voor ons gaan regelen. Binnen natuurgebieden kunnen ze niet zoveel doen, maar daarbuiten – 60% van onze oppervlakte is landbouwgebied – moet nog heel veel mogelijk zijn, zou ik zeggen."

BAREND HAZELEGER & JOS DEKKER

Duurzame bedrijfsvoering

FrieslandCampina timmert al een aantal jaar aan de weg met haar mvo-beleid. Voor de onderneming als geheel zijn doelstellingen geformuleerd wat betreft de sourcing van grondstoffen (onder meer UTZ-gecertificeerde cacao, 100% duurzame sojaproducten), energie (herkomst en verbruik), recycling en water. Daarnaast voert het bedrijf zuivelontwikkelingsprogramma's uit in Afrika en Azië. Volgens het ministerie van Economische Zaken (EZ, 2014), dat de transparantie van de maatschappelijke verslaggeving van de 429 grootste Nederlandse bedrijven beoordeelt, staat FrieslandCampina op plaats 35, waarmee het bedrijf tot de achtervolgers wordt gerekend, de groep tussen de koplopers en het peloton in.

Het duurzaamheidsprogramma voor de leden/melkveehouders bestaat uit de onderdelen Foqus Planet en Weidegang. Zie voor dat laatste het interview hiernaast.

Foqus Planet

Dit programma is gericht op verduurzaming van de bedrijfsvoering. Per 1 januari 2015 is overgestapt op een systeem van prestatiebeloning. Melkveehouders kunnen punten verdienen op zes onderdelen (zie figuur 1):

1. levensduur van de koe;
2. het ontbreken van koeiengriep (IBR) op het bedrijf;
3. idem van het runderdiarreevirus (BVD);

punten						
	Levensduur	IBR	BVD	Celgetal x1000 c/ml	Energie kJ/kg melk	Natuur & Landschap % tot. opp.
40	> 6 jr. 8 mnd.			< 150	< 700	-
30	6 jr. 1 mnd. - 6 jr. 8 mnd.	vrij	vrij	150-199	700-899	> 5%
20	5 jr. 4 mnd. - 6 jr.	onverdacht	onverdacht	200-249	900-1099	1-5%
10	4 jr. 8 mnd. - 5 jr. 3 mnd.	enten	enten	250-300	1100-1300	< 1% of verklaring
0	< 4 jr. 8 mnd.	onbekend	onbekend	> 300	> 1300	geen beheer

4. een laag celgetal, als indicatie voor de gezondheid van de koe (uierontsteking) en kwaliteit van de melk;

5. energieproductie en -verbruik. Dit wordt bepaald aan de hand voor de door de ondernemer zelf in te vullen energiscan op de ledenwebsite;

6. natuur- en landschapsbeheer.

Voor mineralengebruik wordt nog aan puntensysteem gewerkt.

De beloning bestaat uit een toeslag op de melkprijs. Alle leden dragen 0,25 euro per 100 kg melk af. Hoe dit geld over de goede presteerders verdeeld gaat worden is nog onbekend, omdat de scores pas begin 2016 bekend zijn. Feenstra (2014) geeft een re-

kenvoorbeeld en komt voor de maximale score van 210 punten uit op een netto Foqus Planet-toeslag van 2.345 euro voor het gemiddelde melkveehouderijbedrijf (670.000 kg melk). Samen met de premie voor de weidegang zou dit bedrijf uitkomen op een totale toeslag van 6.700 euro. Dat is ruim 10.000 euro meer dan een collega die de koeien op stal houdt en niets aan duurzaamheid doet.

Literatuur

EZ, 2014. Transparantiebenchmark 2014. De Kristal 2014. In samenwerking met NBA.

Feenstra, J., 2014. FrieslandCampina verdubbelt weidepremie en komt met duurzaamheidspremie. Veeteelt.

Figuur 1 duurzaamheidsprestaties en bijbehorende punten